

derfor har jeg ogsaa sat det som det høieste Maal og med den Bestemmelse, at en Taxations- eller Udløsningscommission nærmere skal bestemme, om det skal være mindre; det er kun det høieste, men ikke det mindste Maal. § 1 fastsætter altsaa en vis Begrænsning for Sognenes Deelagtighed i disse Jorder paa visse Beboeres og paa Sognenes Vegne. — I § 2 møder man de to andre Classer af Beboere, som findes i Sognene. Jeg gaaer tilbage til den 1ste Jannar 1843, idet jeg figer, at da den kongelige Resolution er falden i 1842, og den almindelige Lovgivning giver den enkelte Mand, som er deelagtig i det Hele, Ret til at kræve Udstiftning, er denne Ret tilstede fra 1843, og Sagen er dermed i sit Princip afsluttet. Den ene af de Classer, her ere tilstede, er da Hartkornseierne. Paa Grund af deres Hartkornseierdom, der, saavidt jeg kan skjønne, indbefatter en dobbelt Nydelse af Almindingerne, nemlig Græsningsnydelse for deres Creaturer og Lyngslet for deres Hundsholdningsbrug, Bygningsbrug etc., og jeg har nu i § 2 deelt paa den Maade, jeg troer er hensigtsmæssig, men dog kun forsaavidt der endnu slet ingen Udstiftning har fundet Sted. Jeg har skiftet saaledes, at jeg har sagt, at Jord skal gives til alle de Steder, som man kan antage drive egentlig Landbrug, men at disse igjen for det, der gives dem, skulle være forpligtede til at betale det Nødvendige for at affinde sig med de Dvrige. De Huse og Steder, som netop paa den Tid vare tilstede i Sognene, ere maaskee senere gaaede over i andre Hænder, men dog stadigt med den samme Ret, og det ligger desuden i vore Landboforhold, at der ved Eiden af Personernes Ret bestaaer — om jeg maa bruge det Udtryk — en Tingenes Ret. Gaarde og Huse, og hvad dertil hører, have hos os en Slags Evighed; de kunne gaae over fra Person til Person, men der er en Ret, som kræves paa Stedernes Vegne, og det er den, jeg søger at opretholde i § 2. Der er altsaa i § 2 to Classer, hvoraf den ene faaer Jord, medens den anden faaer Ret til Erstatning for, hvad deres Krav er værd. Bestemmelsen af dette Krav, som kan synes meget vanskelig, vil blive det mindre, naar man seer det rigtigt i Dinene. Vi have

bestemt mange Krav af den Art, og vi have i det Hele maattet erkjende, at Brugsretten har en større Værdi for en Person end den Brug, han virkelig har gjort deraf. Ved Hovoriets og Dagarbejds Afløsning har saaledes ikke det Spørgsmaal staaet som det Afgjørende, hvormange Jærtelsdage o. s. v. Hovorimanden har forbeholdt sig, men man har tillige undersøgt, hvormeget deraf han har kunnet og villet bruge, og derefter har man bestemt, hvor stor Afløsningssummen skulde være. Det Samme er jeg her gaaet ud fra; jeg har taget de tre nærmest forudgaaende Aar før 1843, thi Nydelsesretten maatte bestemmes efter den Værdi, den havde før 1843, men ikke efter Værdien paa den Tid, da Udstiftningen mellem Sognene fandt Sted. Det Gjennemsnit af Værdien, som kommer ud deraf, har jeg ikke multipliceret med 25, men med 15, i Analogi med den Maade, hvorpaa vi bestemte Capitalfastsættelsen af Skatteforfjælligheden, hvilken vi ogsaa bestemte ved et Multipel med 15. Grunden til, at jeg tager en saadan lavere Multiplikator, er ganske simpelt den, at Nydelsen af en Rettighed, som for disse Mænd hovedsagelig bestaaer i Lyngsletten, er af en tilfældig og forsvindende Natur, thi ved en meget stor og omgribende Brug af Jorden og ved Indskrænkning af Lyngslet til mindre Arealer vilde denne Brug af sig selv aftage. Jeg tager altsaa kun Gjennemsnitsværdien 15 Gange, og paa den Maade faaer jeg altsaa den Sum ud, hvorpaa hver Enkelt kan gjøre Krav. Disse Summer tilsammen blive en Hæftelse paa den hele Mængde Jord, som er bleven uddeelt, men naturligviis for hver Enkelt kun i Forhold til den Jord, han har modtaget, og efter samme Maalestok, hvorefter Fordelingen af Jorden har fundet Sted. Naar dette er fastsat, lader jeg Sognestanderstaberne træde imellem for at opkræve fra den ene Side og udbetale til den anden. At stille de enkelte Mænd, der have Krav, som Creditorer, og de enkelte Mænd, der skyldes, som umiddelbare Debitorer til hine vilde forvirke Sagen i en meget høj Grad. Jeg tager det som en Art Creditforening, hvor Sognebestyrelsen træder imellem; den besørger Oprævningen og Udbetalingen, og Sognet finder, om man vil, sin Løn derfor i de Jorder,